

Kommunstyrelsens ordförande

Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 Stockholm

Remiss: Promemoria om ett nytt ersättningssystem för mottagandet av ensamkommande barn och unga (departementets dnr A2016/01307/I)

Sammanfattning

Dagens system för ersättning till kommunerna för mottagandet av ensamkommande barn och unga är enligt regeringens uppfattning inte ändamålsenligt utan har lett till ett svåröverskådligt regelverk som även är administrativt betungande. Ersättningen för mottagandet av ensamkommande barn och unga bör därför i större utsträckning än i dag utgöras av schabloner.

Regeringen aviserade i vårpropositionen 2016 att man avsåg att återkomma med förslag för att förenkla regelverket, förbättra kommunernas planeringsförutsättningar, minska den administrativa bördan och öka kostnadseffektiviteten.

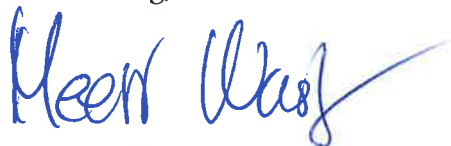
I rubr promemoria beskrivs ett nytt ersättningssystem för mottagandet av ensamkommande barn och unga.

Haninge kommuns synpunkter

Etablering Södertörn är en samverkan inom flyktingområdet mellan Södertörnskommunerna. Inom ramen för denna samverkan har bifogade synpunkter på förslagen i rubr promemoria sammanställts.

Haninge kommun vill med anledning av remissen meddela att kommunen i allt instämmer med bifogade synpunkter från Etablering Södertörn.

Beslut om att avge detta yttrande har fattats med stöd av kommunstyrelsens delegationsordning, avsnittet om brådskande ärenden (sid 2).

Meeri Wasberg

**Etablering
Södertörn**

2016-08-19

Referens
Carin Larsson

Mottagare
Arbetsmarknadsdepartementet

Remissvar – ett nytt ersättningssystem för mottagandet av ensamkommande barn och ungdomar (Promemoria A2016/01307/I)

Etablering Södertörn är en kommunsamverkan inom flyktingområdet och består av kommunerna Botkyrka, Haninge, Huddinge, Nacka, Nykvarn, Nynäshamn, Salem, Södertälje, Tyresö och Värmdö. Etablering Södertörn yttrar sig här över promemorian ”Ett nytt ersättningssystem för mottagande av ensamkommande barn och unga” (A2016/01307/I). Etablering Södertörn är inte formell remissinstans men bedömer att förslagen i promemorian på ett omfattande sätt påverkar kommunernas möjlighet att utföra sitt uppdrag kring ensamkommande barn och ungdomar och väljer därför att lämna ett remissvar. Södertälje kommun är formell remissinstans och lämnar ett eget svar. Även Nacka kommun och Nynäshamns kommun har valt att lämna egna svar och ingår inte i detta svar.

Sammanfattning

Generellt sett ser Etablering Södertörn positivt på en ökad schablonisering av ersättningarna till kommunerna.

Etablering Södertörn ser att ensamkommande barn och ungdomar är en grupp med stora behov. Det gör att enklare former av boenden, till exempel stödboenden eventuellt inte kan användas som boendeform för målgruppen i någon större utsträckning. Det är dock för tidigt att uttala sig om det eftersom stödboenden är en ny boendeform som är relativt oprövad.

Etablering Södertörn anser att schablonersättningarna per dygn är för lågt satta utifrån att beräkningarna gjorts utifrån 2014 års kostnader för HVB-boenden och andra boenden som då var lägre.

Beskrivningen av hur kommunerna ska kompenseras med rörlig ersättning för att ha beredskap i form av obelagda platser enligt 3.1 är alltför knapphändig för att kunna ge några synpunkter.

Det föreslagna ikraftträdandet bör senareläggas bland annat på grund av de avtal kommunerna har med privata aktörer. En längre omställningsperiod behövs också för att kunna bedöma om stödboende, en hittills nästan obeprövad boendeform, är en fungerande modell för målgruppen. Hänsyn bör också tas till att förutsättningarna för flexibla lösningar för målgruppen på kort sikt är begränsade utifrån storstadsregionernas bostads- och lokalbrist.

Synpunkter på förslaget

Etablering Södertörn ser generellt sett positivt på en ökad schablonisering då återsöksarbetet i dagsläget är mycket tidskrävande. Det ses också som positivt att kommunen inte behöver ligga ute med kostnader under en längre tid. En grundförutsättning för fungerande rutiner i det nya ersättningsystemet är tydliga och snabba kommunikationskanaler mellan kommunerna och Migrationsverket.

Svar på 1.3 "Barnperspektivet är en viktig utgångspunkt" samt 1.4 "Asylsökande ensamkommande barn som fyller 18 år"

Etablering Södertörn vänder sig emot den bild som ges i avsnittet 1.3 och saknar underlag till grund för beskrivningen av att kommunernas placeringsbeslut för unga vuxna mellan 18 och 21 år framställs som ett sätt för kommunerna att dra in pengar till den egna kassan. Det kan finnas en generell bild av ensamkommande barn och ungdomar som en välfungerande grupp med god psykisk och fysisk hälsa. Den överensstämmer inte med den bild Södertörnskommunerna har. I många fall har målgruppen bristande psykisk hälsa och behöver därför mycket stöd för att få vardagen att fungera.

Etablering Södertörn antar att målgruppen även fortsättningsvis kommer att behöva mycket stöd. Införandet av de tidsbegränsade uppehållstillstånden i kombination med långa handläggningstider för beslut om uppehållstillstånd kommer sannolikt leda till att andelen ensamkommande barn och unga med psykisk ohälsa ökar och med det ett växande behov av insatser, både från kommun och från landsting. Personal i vissa av södertörnskommunerna uppfattar också att risken för radikaliserings hos ungdomar har ökat, något som måste bemötas med tät vuxenkontakt och samtal.

Kommunernas handläggare som möter ensamkommande barn och ungdomar har utifrån dessa förutsättningar som sitt uppdrag att bedöma behov av vård och stöd utifrån rådande lagstiftning och en professionell, individuell bedömning, snarare än utifrån ekonomiska incitament. Etablering Södertörns slutsats är således att

regeringskansliets grundantaganden leder fel i förslagen om ändringar av ersättningssystemet och att ersättningsnivåerna satts för lågt.

3.1 Ny ersättning för beredskap och kapacitet för mottagande av ensamkommande barn

Beskrivningen av den rörliga ersättningen för obelagda platser bedöms vara alltför knapphändig för att kunna lämna synpunkter på den delen.

3.3 Schablonersättning för mottagandet av asylsökande ensamkommande barn i anvisningskommun

Etablering Södertörn gör bedömningen att schablonen inte kommer att täcka de kostnader kommunen har för transport, utredning- och uppföljning, tolkkostnader, kostnader för god man och andra relaterade kostnader. Bland annat kommer kostnaderna för god man att vara betydande så länge Migrationsverkets handläggningstider är långa. En schablon till anvisningskommun innebär dessutom att Överförmyndarnämnderna inte blir ersatta på ett adekvat sätt eftersom de ansvarar för handläggningen av god man för de barn som vistas i kommunen.

Med det nya ersättningssystemet kan kompletterande utredningar behövas för att utreda ärenden som initialt bedöms som okomplicerade, men där det efter en tid i boendet framkommer att behoven är större än vad som kommit fram i början.

Etablering Södertörn saknar beskrivning av hur kommunerna kommer att ersättas för barn och ungdomar med avslagsbeslut.

3.4 Schablonersättning per dygn för mottagandet av ensamkommande barn

Etablering Södertörn anser att schablonersättningen per dygn för mottagandet av ensamkommande barn är för låg. Ersättningsnivån är baserad på 2014 års siffror då mottagandet av ensamkommande barn och unga fortfarande låg på relativt låga nivåer jämfört med 2015. Tillgången på platser i HVB- och jourhem var fortfarande god och de kostnadsdrivande krafter som uppstod på grund av det kraftigt ökade mottagandet 2015 hade ännu inte uppstått. Det gör att beräkningarna är orealistiska utifrån dagens prissättning av HVB- och jourhem. Beräkningar från vissa södertörnskommuners egna HVB-boenden visar att för att kunna sänka kostnaden till runt 1300 kr per dygn krävs stordrift- det vill säga 20-30 barn i samma boende, utifrån ett barnperspektiv en mindre lyckosam boendeform för barn och unga med stora utmaningar för att få vardagen att fungera.

Att dygnersättningen i promemorian är satt till 1350 kr istället för de 1500 kr den genomsnittliga ersättningen beräknades till 2014, också enligt promemorian, ter sig ologiskt. Dessutom har IVO (Inspektionen för vård och omsorg) fortsatt samma regelverk med krav för boenden, vilket gör att kostnaderna inte kan pressas ytterligare- det finns samma krav som tidigare på närvaro av personal till exempel. Även Arbetsmiljöverket ställer krav på tillräcklig bemanning utifrån säkerhetsaspekter.

3.5 Begränsad möjlighet till ersättning för asylsökande ensamkommande unga i åldern 18-20 år

I en bedömning av förslaget om att asylsökande ungdomar över 18 år ska flyttas till anläggningsboende för vuxna ska vägas värdet av att få en sammanhållen skolgång och ett fungerande liv under väntetiden. Unga vuxna som flyttas flera gånger, först under asyltiden och sedan vid beviljat uppehållstillstånd riskerar att få en fragmenterad etableringsprocess som försvårar och förlänger densamma. Det får på lång sikt negativa konsekvenser både samhällsekonomiskt och för individen.

3.6 Schablonersättning för ensamkommande unga i åldern 18-20 år med uppehållstillstånd och 3.9 Ikraftträdande

Att bostadsbristen är ett av storstadsregionernas främsta problem är ingen nyhet. Frågan har ställts på sin spets i samband med att den nya bosättningslagen (Lag (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning) trädde i kraft den 1 mars i år. Södertörnskommunerna har ställts inför stora utmaningar när det gäller att hitta boendelösningar för de familjer och singelhushåll man ska bosätta. Det tillsammans med att flera andra grupper i samhället står utanför bostadsmarknaden gör att den flexibilitet rörande boendelösningar som föreslås under avsnitt 3.6 på kort sikt inte är möjlig i Stockholmsregionen. Lokal- och bostadsbrist påverkar också prisbilden när det gäller att hitta lokaler för kommunernas egna boenden och även priserna i upphandlingar av boenden drivna av privata aktörer. Alternativa lösningar tar tid att få fram och som inte kommer att vara på plats i januari 2017. För att kommunerna ska ges möjlighet att fortsätta arbeta på innovativa lösningar och omförhandla avtalen med privata boenden och lokaler behövs därför en längre omställningsperiod om minst två år. Orsakerna till behovet av en längre omställningsperiod är alltså sammanfattningsvis:

- Kommunerna har upphandlade jour- och HVB boenden med avtalsperioder som sträcker sig flera år framåt i tiden.
- Regeringen hänvisar till att stödboende som boendeform kan användas för målgruppen i ökad utsträckning med sänkta ersättningsnivåer som följd. Södertörnskommunerna hävdar att denna boendeform är en nästan ny modell av boende (föreskrifter -HSLF-FS 2016:56 presenterades så sent som i juni 2016) som behöver prövas och utvärderas innan det går att dra några slutsatser om huruvida boendeformen är användbar i högre grad utifrån målgruppens behov. Härtill kommer att det krävs särskilda skäl att placera barn och unga i åldern 16 – 17 år i stödboende, vilket talar för att denna form kommer att användas i undantagsfall och utifrån individuella bedömningar.
- Södertörnskommunerna ser betydande behov av medel till kommunerna för att ha beredskap att ta emot nya barn och utveckla verksamheter om begränsningarna att placera barn i annan kommun enligt avsnitt 3.7 och Ds 2016:21, träder ikraft.

Etablering Södertörn anser att ett nytt ersättningssystem utifrån föreslagna förändringar kommer att innebära en övervältring av kostnader på kommunerna och riskerar att ytterligare belasta en redan ansträngd sektor.